

Nr 16

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om ändring av bestämmelserna angående plats för avgivande av yttrande inför kammare.

I en till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 64 i andra kammaren av herr *Spångberg*, hemställes att riksdagen måtte besluta att i riksdagsstadgan skall införas bestämmelser av innebörd att riksdagsledamot, som yttrar sig inför kammaren, i regel skall framföra sitt anförande från kammarens talarstol samt att samma bestämmelse även skall gälla statsråden.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Inga stadganden finnas i denna fråga i riksdagsordningen eller riksdagsstadgan. I 13 § 1 mom. ordningsstadgorna för kamrarna stadgas, att ledamot, som yttrar sig inför kammaren, skall tala stående från den särskilda plats, som är för talare bestämd eller från den plats vederbörande innehar i samlingssalen.

År 1884 tillkom bestämmelsen i mom. 2 av samma §, vari föreskrevs, att statsrådsledamot, som i denna sin egenskap erhöle ordet, skulle tala stående från någon av de särskilda platser, som voro anordnade i kammaren för statsrådets ledamöter. Senare gjordes det tillägget, att statsråd även ägde tala från plats, som av talmannen anvisades. Anledningen härtill var att det efter riksdagens inflyttning i det nya riksdagshuset ibland visat sig svårt att höra ett statsråd, som talade från statsrådsbänken.

Den år 1930 tillsatta kommittén för utredning av riksdagens arbetsformer framförde i sitt betänkande (SOU 1931:26) tanken på ett stadgande om skyldighet för kammarledamöterna att som regel yttra sig från talarstol. En dylik bestämmelse skulle för kamrarnas ledamöter och stenografer samt för åhörare på läktarna underlätta ett tydligt uppfattande av anförandena. Kommittén föreslog därför, ehuru ej enhälligt, att talare endast för avgivande av replik skulle medgivas rätt att yttra sig från sin bänkplats.

I sitt utlåtande nr 1 år 1933 anförde första kammarens tredje tillfälliga utskott:

I anledning av det av 1930 års kommitté för reformering av riksdagens arbetsformer framlagda förslaget om införande av bestämmelse i ordningsstadgan om obligatoriskt begagnande av särskild talarstol har utskottet övervägt denna fråga. Ehuru utskottet, bl. a. med hänsyn till det utbredda bruket bland kammarens ledamöter att tala från den plats, de innehava i kamrarna, icke ansett sig kunna förorda en dylik obligatorisk bestämmelse, har utskottet dock i sitt förslag velat rikta uppmärksamheten på önskvärd-

heten av att talare mer än hittills varit vanligt begagnar den särskilda talarstolen i stället för sin plats i samlingsalen.

Andra kammarens sjätte tillfälliga utskott uttryckte samma uppfattning i frågan och erinrade dessutom om riksdagens besparingskommittés uttalande att, därest riksdagens ledamöter i större utsträckning än hittills framförde sina yttranden från den särskilda talarstolen, en inskränkning i stenografernas antal skulle kunna göras varigenom en kostnadsbesparing kunde ernås.

En motion med samma syfte som den nu förevarande väcktes vid 1945 års riksdag av herr Bondeson (I: 11).

Första kammarens första tillfälliga utskott anförde i sitt utlåtande (nr 1):

Utskottet vill icke bestrida att vissa olägenheter äro förknippade med bruket att tala från bänkplats. Svårigheten för kammarledamöter och åhörare på läktarna att uppfatta vad som säges skulle synbarligen minskas om anförandena höllos från den särskilda talarstolen. Olägenheten för det stenografiska upptecknandet av yttranden, som hållas från bänkplats kunna även påvisas. Då emellertid valfriheten att tala från bänkplats eller kammarens särskilda talarstol fortfarande liksom 1933 torde värdesättas av kammarens övervägande flertal, finner sig utskottet endast böra understryka de uttalanden som år 1933 gjordes om önskvärdheten av ett flitigare begagnande av talarstolen.

Den i motionen berörda frågan har, såsom framgått av den lämnade redogörelsen, vid några tillfällen tidigare behandlats inom riksdagen men framställda förslag i motionens syfte ha icke vunnit vederbörande kammares bifall. Utskottet vill ej bestrida, att vissa olägenheter äro förknippade med bruket att tala från bänkplats, särskilt i andra kammaren. Svårigheterna för talmän, övriga kammarledamöter samt åhörare på läktarna, häri inbegripet pressreferenterna, att därvid uppfatta vad som säges äro i vissa fall uppenbara. Även för stenografernas del torde olägenheter med upptecknandet av yttranden, som hållas från bänkplats, kunna påvisas. Flera kammarledamöter föredraga emellertid av skäl, som ej gärna kunna anses som obefogade, att tala från bänkplats. Utskottet vill därför icke förorda någon reglering i riksdagsstadgan av den i motionen väckta frågan. Emellertid vill utskottet uttala önskvärdheten av att talare, statsråden häri inbegripna, i regel begagna den särskilda talarstolen i stället för sina platser i plenisalen. Härigenom skulle också högtalaranläggningarna i kamrarna få avsedd effekt.

Utskottet hemställer alltså,

att motionen II: 64 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 april 1960

På konstitutionsutskottets vägnar:

BENGT ELMGREN

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elmgren, Damström, Georg Pettersson*, Torsten Andersson, Olsén, Sveningsson, fru Segerstedt-Wiberg, herrar Erik Olsson, Nils-Eric Gustafsson* och Hedblom; samt

från andra kammaren: herrar Pettersson i Norregård, Spångberg, Magnusson i Tumhult, von Friesen*, Jonsson i Haverö, Gustafsson i Bogla, Braconier, Hammar*, Andersson i Linköping och Alemyr*.

* Ej närvarande vid justeringen.